

**« Търся ? Откривам ! Използвам... »
проект, разработен в рамките на европейска програма
«Леонардо да Винчи»**

Мария Брезоева

A Training « Search? Find! Use... » project, worked out in the Framework of the European Program Leonardo da Vinci: whose objective is results summarizing of the long-lived partnership among: the partners from some European countries through creating « on- line » instrument, including following projects: « Restaurant Venezia. To read, write and communicate better», «900 exercises for professional communication », « Social competences», «Opening up skills», «Welcome to Graphoville.

Key Words: search, find, use, european program, long-lived partnership, professional communication, social competences, skills.

ВЪВЕДЕНИЕ

Проектът с това име е създаден с подкрепата на Европейската комисия, в рамките на програма «Леонардо да Винчи» и с участието на десет партньора, представляващи шест страни, а именно :

- Технически лицей –Етелбрук (Люксембург)
- Евро Кордиал (Люксембург).
- Университът в Лиеж, катедра Технология на обучението и възпитанието (Белгия)
- Европейски концепции (Германия)
- Институт за преквалификация (IFB) (Германия)
- Институт за педагогическо творчество (ICP) (Франция)
- Академична служба за информация и Ориентиране (SAIO) - Реймс (Франция)
- Университетът в Порто, Факултет по психология и педагогика (Португалия)
- ТЕЛИД АД –управление и организиране на образователни дейности (Франция)
- Русенски университет –Филиал Силистра

Този проект има за цел да обобщи резултатите от дългогодишно сътрудничество между партньори от няколко европейски страни. Става въпрос за « on- line » инструмент за развитие на трансверсални и езикови компетенции. Базата данни обобщава резултатите от пет проекта, разработени в рамките на общи, предходни проекти.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Чрез тези педагогически инструменти са представени 7000 упражнения (под формата на фишове с упражнения, ключ или отговор към тях, придружени с педагогически указания, интерактивна и мултимедийна форма). Те са изградени върху реални ситуации от ежедневието и живота в трудова среда и позволяват диференцирана педагогика, тъй като са адаптирани към когнитивното и лингвистично многообразие на целевите групи (по-голямата част от упражненията са изработени в три нива на трудност и на четири езика).

Качването им на електронен носител позволява да се разширят и разнообразят формите на обучение: дистанционно, индивидуално, с ръководител, в групи по интереси и потребности и т.н и ще направи възможно обучението въкъщи за хора с намалена двигателна способност, домакини, безработни, младежи в изправителни домове, Места за задържане...

Целеви групи:

- обучаващи/образователни институции/организации (центрове за

професионално обучение, професионални училища, професионални колежи, институции, имащи право и капацитет да предоставят обучения);

- преподаватели, аниматори подготвящи младежи и възрастни в различни курсове за социална интеграция ;
  - учители по чужди езици, учители по роден език
  - хора с намалени двигателни възможности, желаещи да усъвършенстват познанията си, домакини, безработни...
  - най-общо - всеки желаещ да получи повече информация и познания в посочените по-горе области.
  - социално-икономически партньори - в качеството им на работодатели или обучаващи организации
- Тази виртуална „библиотека“ включва следните педагогически и образователни инструменти:

«Ресторант Венеция. Да четем, пишем и се разбираме по-добре»: това DVD има за цел да развива способността за четене, писане и общуване у младежи със затруднения в обучението и възрастни без квалификация, посредством мотивиращ сценарий, 210 упражнения за четене и писане, разпределени в 3 степени на трудност, достъп до практически информации (писмени и устни), съответстващи на сценария, и изграждане на „поведенчески умения“, посредством включените диалози между младежи, засягащи проблеми, с които те често се сблъскват (родителски авторитет, пари, учене, приятелство...). Упражненията са адаптирани, а не просто преведени на различните езици според техните особености, съществуват различни видове интерактивни упражнения, както и такива, които може да се отпечатват за употреба от групи обучавани. Резултатът от този проект е един иновационен и успешен инструмент, позволяващ практическо и атрактивно упражняване на 5 европейски езика. Петте версии са събрани в един DVD-ROM, но се предлага също и версия на CD-ROM, на отделен диск за всеки език.

« 900 упражнения за професионална комуникация »: Създаден на 4 езика (френски, немски, английски и български), педагогическият инструмент « 900 упражнения за професионална комуникация » съдържа тест за входно ниво, селекция на 900 устни и писмени упражнения за професионална комуникация, разпределени в пет големи области от умения, 122 по-тесни цели, 3 нива на трудност и тест за изходно ниво. Предлага се на DVD- ROM, в Интернет, за Франция в мрежата "REACT" на Télide(http://www.telide.com/Nos_Outils.htm). Педагогическият инструмент « 900 упражнения за професионална комуникация » е предназначен

- за преподаватели, ръководители, обучаващи, аниматори;
- за продължаване на професионалната квалификация или преквалификация ;
- за предприятия и за големи индустриални групи, в които и да е сектор, използващи много слабо квалифицирани или неквалифицирани работници;
- в центрове за обучение, и по-специално за придобиване на степен ;
- в изправителни центрове;
- за учащи младежи, за участници в различни курсове за квалификация и преквалификация;
- възрастни без квалификация или такива, които търсят професионална квалификация, в процес на промяна, в процес на преквалификация, в курсове към бюрата на труда и т.н.

Структура на педагогическия инструмент.

Упражненията са създадени в мрежа базирана на следните 5 умения :

A: Устно общуване

B: Информирание /Документиране

C: Разбиране на съобщение

D: Реализиране на писмено съобщение

Е: Оценяване на съобщение

Всяко умение се оценява чрез тридесетина задачи, разпределени в 3 нива на трудност. Задачи като: да се разбере, да се припомни, да се предаде указание или да се обясни на друг техническата част, начина на употреба, стратегия за действие, да се създаде социален контакт, да се спазват социалните закони (учтивост, йерархия...) съответстващи на начина на работа.

Всяка задача предоставя работен модул. Всеки работен модул съдържа:

- Формуляр с педагогическо указание за ползване от преподавателя, основно примери и/или разяснения, предназначени за учащия;
- Серия от упражнения, от които едно обобщаващо упражнение, всяко с отговор.

Програмата съдържа « Тест за входно ниво », чрез който може да се извърши оценяване. На всяко умение (без умение А « Устно общуване ») и на всяко ниво от трите, съответства « Изходно ниво ». То позволява на обучаващия се да оцени постиженията си, когато е приключил определено ниво на трудност в дадената област. Ето защо съществуват 12 нива на трудност.

Трите нива на упражненията от своя страна са съобразени с лингвистични изисквания, като за всяко ниво, обучаващият трябва да може да:

- Ниво 1 : чете прости и кратки изречения, съдържащи 10 думи (подлог, казуемо и допълнение). Речникът е елементарен и за предпочитане разговорен.
- Ниво 2 : да се използват правилно изреченията (после, така, защото, когато, където...), но с включване на сложни глаголни времена в подчинените изречения. Речникът е разговорен.

- Ниво 3 : да се използват сложни изречения (с подчинени изречения и сложни езикови времена от сорта на подчинително и условно наклонение на френски език).

Изисква се по-малко пасивен речник, по-богат от този на Ниво 2

«Социални компетенции», този проект съдържа 50 спомагателни фиша, предназначени за младежи изпитващи затруднения, разпределени в четири категории: Самостоятелност, Себеутвърждаване, Общуване и Адаптиране към живота в предприятието. Предложен на четири езика : френски, немски, английски, български. Целевата група са младежи между 16 и 18 години, напуснали училищната система без професионален проект или без решение за обучение. Младежите са срещнали най-често трудности, които са се проявили още в курса на основното образование, които са от различно естество : - проблеми с обучението;- проблеми с адаптиране към класа и преподавателите;- семейни проблеми;- проблемни отношения с родителите;- психологически или здравословни проблеми; - а най-често, натрупване на няколко проблема едновременно.

Голяма част от тези младежи изпитват затруднения при професионалното си адаптиране поради факта, че им липсват социални компетенции, които се изискват в работна среда, в предприятията. Следователно, за да успеят е необходимо да се работи за развитие на тези компетенции.

В повечето случаи, нито семейната среда, нито училището с традиционния си начин на функциониране, не са могли да изградят у тези младежи необходимите им умения и способности, за да успеят да се адаптират в професионалния живот. Оказването на близко съдействие и помощ се явява изключително важен фактор, на който трябва да бъде дадена определена форма.

Днес, познанията се развиват много бързо и предприятията са поели отговорността за обучение в тези компетенции (техническо адаптиране). Но поради специфичната среда, трансверсалните компетенции са първостепенни: общуване, работа в екип, разграничаване на важното от второстепенното. Да се даде възможност на учениците да се мобилизират отново, да бъдат поставени в ситуация на обучение и да поемат задължения по отношение на това обучение, да им се вдъхне увереност във възможностите им да успеят.

Основният принцип на работа е да се открие правилния отговор. Става въпрос обучаваният да бъде поставен в ситуация, при която да осъзнае своя начин на действие, да го формулира и сравни с този на останалите участници. Обогаден с тези разнообразни, познавателни и социални инструменти, той би могъл да има по-ефикасно поведение в нови и непознати за него ситуации.

«Умения за откриване»: 356 упражнения за логическо мислене, когнитивно поведенческо развитие. Предложен на четири езика : френски, немски, английски, български:

Основни цели на педагогическия инструмент:

От когнитивна гледна точка - развитие на уменията за мислене, разсъждаване и търсене на стратегии и решения посредством упражнения, чиято задача (указание) трябва да бъде открита от самите обучавани, а упражненията са представени под форма на рисунки. - От поведенческа гледна точка - да позволи на обучаваните да придобият по-голяма самостоятелност, увереност в себе си, мотивация, чувство за отговорност, инициативност, творчество със засилване на нагласата за споделяне : изказване на идеи, развиване на хипотези и аргументи, изслушване и вземане предвид думите на другия, евентуална промяна на мнение, право на действие и на грешка.

Оригиналност на инструмента- Този инструмент не използва писмения код и следователно е адресиран към всички, включително и към тези, които не могат да четат, да пишат и да смятат; - в самите упражнения няма поставена задача (задание) или указание, тъй като тя трябва да бъде открита от самите участници посредством изказване на хипотези; - инструментът е отворен : преподавателите, обучаващите и тези, които го използват, обучаваните, могат самите те да създават упражнения на базата на стандартните фишове и да ги включат в инструмента; - при по-голямата част от упражненията (около 400), макар и придружени с примерно решение, ключ има възможност за повече от едно решение, всяко със своите предимства; - основното в работата на участниците се състои не толкова в откриване на самото решение, колкото в откриване на проблематиката (предлагайки хипотези за задача, за указание), като след известно време за мислене, предлагат логически размишления и стратегии, с които се достига до предложените решения от всеки един от участниците и които след това се сравняват и обсъждат;

Структура на инструмента

Инструментът включва: - 30 категории на мислене; - 4 нива на трудност за всяка от категориите на мислене с по 3 упражнения за всяко ниво на трудност, придружени с решение(ключ) и фиш с педагогически указания, предназначени за обучаващия, като в него са включени примери за приложение, забележки и други области на приложение; - един входен тест, позволяващ да се подберат категориите на мислене, по които трябва да се работи и нивото на трудност, с което трябва да се започне. По този начин се осигурява индивидуализирана работа с всеки участник като същевременно той има възможност за самооценка и определяне на собствените си критерии за успех в края на всяко упражнение. - един „изходен тест“ позволяващ оценка на категориите на мислене, с които е работено по време на занятиято.

«Добре дошли в Графовил», DVD за усъвършенстване на познанията по френски и английски език с цел улесняване мобилността в Европа, в 3 нива на труд. Предложеният педагогически инструмент е подходящ за осъществяване на целите на **европейските програми даващи** възможност на хората от различни възрасти да развиват своите компетенции, да обогатяват познания във връзка с Учене по време на целия живот и по-специално неговия трети приоритет «Развиване на подходящо и иновационно съдържание в електронното обучение». Проектът се отнася и до прякото развитие на практики, улесняващи достъпа до обучение на инвалиди, както и равенство на шансовете между мъже и жени, тъй като частта

„Отриване на някои професии”, резултат от проекта, може да бъде използвана за обогатяване с идеи за дадена професия, но и като самоучител, което позволява на всеки интересуваш се от усъвършенстване на знанията си по френски или английски език да се съсредоточи върху слабите си страни и пропуски –след тестове включени в инструмента-без помощта на учител. Всеки би могъл да работи сам пред своя компютър насочван от входящия тест към проблемите, съответно модулите, върху които трябва да съсредоточи усилията си. Хората с по-малки възможности могат спокойно да работят с този инструмент самостоятелно къщи, напредвайки със свой ритъм и в зависимост от личните си резултати по време на това обучение.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Проектът « Търся ? Откривам ! Използвам... » се намира в е платформа Rivage, която представлява място за обмен на компетенции и знания. Този софтуер позволява на институция или мрежа от институции да създават и да споделят педагогически инструменти. Форумът в този сайт представлява пространство за дискусии във връзка с предложените теми и инструменти, като във всеки един момент, всеки потребител би могъл да даде своя собствен принос под формата на съобщение. Рубриката „Ресурси” предлага функции на търсене и достъп до педагогическите ресурси съответно: по ключови думи, по критерии, по рефернциел и/или директно в общото пространство. Програмата предлага и други опции и е на разположение на всички описани в раличните целеви групи или просто проявяващи интерес към проблемите на обучението и възпитанието.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Брезова, М. Умения за откриване Научни трудове, том 44, серия 7.1 .Русе 2005

[2] Брезова, М. Как да работим с младежи, изпитващи затруднения в процеса на общаване в обществото Научни трудове, том 45, серия 7.2 .Русе 2006

[3] Брезова, М. Социални компетенции Известия на Научен център „Св. Дазий Доростолски”, книга II, 2007

За контакти

Гл. ас. Мария Брезова, Русенски университет “Ангел Кънчев”, Филиал Силистра, Катедра “Филологически науки”, e-mail: maria_brez@abv.bg. тел. 086 / 251 521, вѓтр.

Докладът е рецензиран